

4.3.2.1.

Yaslıkaya, R., & Yozgat, D. (2024). Kırıkkale Hizmet Sektörü Analizi: Yahsihan İlçesi Yenişehir Mahallesi Kafe Sektörü. TR71 Bölgesinin Sosyo-Ekonomisi Sempozyumu, 36-37. Kırıkkale: Kırıkkale Üniversitesi.

(Özet Metin Bildiri/Sözlü Sunum)

TR71 BÖLGESİNİN SOSYO-EKONOMİSİ SEMPOZYUMU

9-10 MAYIS 2024

KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
İKTİSADİ VE İDARI BİLİMLER FAKÜLTESİ
İKTİSAT BÖLÜMÜ
[http://tr71sempozyum@kku.edu.tr](mailto:tr71sempozyum@kku.edu.tr)

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTAPÇIĞI

KIRIKKALE HİZMET SEKTÖRÜ ANALİZİ: YAHŞİHAN İLÇESİ YENİSEHIR MAHALLESİ KAFE SEKTÖRÜ

Refik YASLIKAYA

Doç. Dr. Kırıkkale Üniversitesi İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Damla YOZGAT

Kırıkkale Üniversitesi SBE, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZET

Bugün gelişmiş ülke olarak adlandırılan ülkelerin büyümeye ve kalkınma modelleri, tarımdan sanayiye, oradan da hizmet sektörüne ilerleyen bir yol izlemiştir. 1700'lü yılların ortalarından itibaren Avrupa ve Amerika kentleri sanayiye bağlı olarak hızlı bir büyümeye sürecine girmiştir; büyütmen sanayi zaman içinde bu ülkelerde hizmet sektörünün de büyümeyi beraberinde getirmiştir. Sanayi devrimini yakalayamayan ve bugün çoğunlukla gelişmekte olan ülkeler olarak adlandırılan ülkelerde ise süreç, tarımdan hizmet sektörüne doğrudan geçiş biçiminde gerçekleşmiştir.

İkinci Dünya Savaşı sonrası gelişen sosyal devlet olgusu ile zaman içinde vatandaşların taleplerindeki artış ve çeşitlenme de hizmet sektörünü büyütmen önemli bir faktör olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle son 15 yıl, bu anlamda önemli bir kırılmayı temsil etmektedir. 2010 yılından bu yana hizmet ticareti mal ticaretinden daha hızlı bir şekilde büyümektedir. Örneğin, Dünya Bankası'na göre, 2021 yılı için imalat sektörleri küresel gayri safi hasılaya %17 katkı sağlarken, hizmet sektörünün katkısı %65,7 olmuştur. Hizmet sektörünün yarattığı yüksek katma değer ihracat rakamları üzerinden de izlenebilmektedir. Dünya Ticaret Örgütü verilerine göre 2010-2020 yılları arasında dünya çapında hizmet ihracatı bileşik büyümeye oranı %2,3 iken, dünya mal ihracatı bileşik büyümeye oranı %1,4'te kalmıştır.

Türkiye Osmanlı'dan devraldığı miras içindeki sınırlı sanayi altyapısı yanında, Cumhuriyetin ilk yıllarındaki sermaye eksikliğine bağlı olarak kurabildiği kısıtlı sanayisile 20. Yüzyılın büyük kısmını dışa bağlı olarak yaşamıştır. Aynı dönemde güçlü bir hizmet sektörü gelişmesinden de söz etmek pek mümkün değildir. 1980'li yillardan itibaren ekonomideki liberalizasyon politikalarının da etkisiyle sanayi sektöründe daha yavaş hizmet sektöründe ise daha hızlı bir büyümeye süreci başlamıştır. Önceleri turizm ile başlayan sektördeki büyümeye, bugün gıda, sağlık, perakende satış gibi alanlarda devam etmektedir. Bu gelişme son yıllarda daha da hız kazanmıştır. Örneğin Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı verilerine göre 2023 yılı dördüncü çeyreğinde GSYH'deki büyümeye toplamda %4 olarak gerçekleşmiştir. Sanayi sektöründeki büyümeye %1,9, tarım sektöründeki büyümeye %0,5 olarak gerçekleşirken, hizmet sektörü (inşaat dahil) %3,6'lık bir orana ulaşmıştır.

Kırıkkale bu tarihsel arka plan içinde ilginç bir yere sahiptir. İç Anadolu bölgesi içinde en erken sanayileşen şehir Kırıkkale olmuştur. Kırıkkale'de ilk sanayi tesisi oldukça erken tarihlerde 1935 yılında kurulan Makine Kimya Endüstrisi Kurumu'na ait Silah fabrikasıdır. Bu fabrikayı yine Türk savunma sanayiine üretim yapan başka fabrikaların kurulması izlemiştir. 1986 yılında kurulan Tüpраş Kırıkkale Orta Anadolu Rafinerisi yine şehrin bir başka önemli sanayi kuruluşudur. Cumhuriyetin ilk yıllarında küçük bir köyden bugün 200 bini aşan nüfusuya bir şehrde dönüşmenin hikayesinin arkasında da esas olarak sanayideki bu gelişme yatmaktadır. Kırıkkale ekonomisinin en büyük üretim ve ciro yapan tesisleri de yine bu sanayi kuruluşlarıdır. 1992 yılında şehirde Kırıkkale Üniversitesi kurulmuştur. Şehir içinde kendisine tahsis edilmiş küçük binalar yanında sınırlı bir kampüse sahip üniversite, zaman içinde büyümüş ve ülkenin en fazla öğrenciye sahip üniversitelerinden biri haline dönüşmüştür. Bugün 12 fakülte, 1 yüksek okul, 7 meslek yüksek okulunda öğrenim gören 35 bine yakın öğrenci sayısına sahiptir. Üniversitenin büyümeyesine paralel olarak hizmet sektöründe de bir canlılık başlamış ve bugün üniversite kampüs sınırlarına bitişik Yahşihan ilçesi Yenişehir mahallesinde büyük bir ticari hacim

ortaya çıkmıştır. Bölge, öğrenci yurtları ve apartlar yanında, yine ağırlıklı olarak öğrenciye hizmet sunan kafe, restoran, market ve kitap kırtasiye gibi pek çok iş kolunu ağırlayan bir yapıya dönüşmüştür. Bunlar içinde en fazla işyerine sahip iş kolu ise kafe işletmeleridir.

Bu bildirinin konusunu Kırıkkale ili Yahşihan İlçesi sınırları içinde bulunan Yenişehir mahallesinde ortaya çıkan öğrenci merkezli ticari hacim ve bu ticari hacim içerisindeki en büyük pastayı oluşturan kafe sektörü oluşturmaktadır. Bildiri kafe tercihlerini etkileyen faktörleri ortaya koyma amacındadır. Kafeler bölgede öğrencilerin sosyalleşmek, dinlenmek, yiyecek ve içecek tüketmek, yeni deneyimler kazanmak, ders çalışmak, oyun oynamak için tercih ettikleri en önemli mekanlardır. Öğrencilerin kafe tercihleri ise çok çeşitli faktörlerden etkilenmektedir. Bildirinin temel varsayımlı öğrenci tercihlerini etkileyen en önemli iki faktörün fiyat ve ortamın atmosferi (fiziksel ortam, müzik, ses ya da sessizlik gibi) olacağı şeklindedir. Hizmet kalitesi, kurumsal kimlik ve ürün çeşitliliği gibi faktörlerin kafe tercihinde ikincil derecede önemli olacağı çalışmanın bir başka varsayımlıdır. Bildirinin varsayımları 400 kişilik bir örneklemle test edilecektir. Araştırma nicel veriye dayalı olarak hazırlanacaktır. Anket soruları hazırlanıktan sonra 20 kişilik pilot uygulama yapılacak ve veri üretmeyi mümkün kılan sorular netleştirilecektir. 400 kişilik örnekleme bir ay içinde ulaşılacak ve SPSS programı ile analiz edildikten sonra raporlanacaktır. Rapor sonuçları TR71 Bölgesinin Sosyo-Ekonomisi Sempozyumu’nda sunulacaktır.

Araştırma sonucu, bildirinin konusunu oluşturan bölgenin hizmet sektörü için önemli veriler içermesi yanında, ulusal çapta da kafe iş kolu için çıkarımlar yapılmasına katkı sağlayacaktır. Bu çıkarımların başında kafe tercihlerini etkileyen faktörlerin yeni iş yerleri açılırken dikkate alınması gelmektedir. Bunun yanında bildiri, benzer çalışmaların başka bölgeler için de yapılması için akademik ve ticari motivasyon oluşturacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ekonomi, Kalkınma, Hizmet Sektörü, Kafe Sektörü